

ŞƏRQLƏ QƏRBİN GÖRÜSDÜYÜ ŞƏHƏR

Sarayevo səs-küylü, rəngarəng, müasirliyə can atan, ənənələri qoruyan, kasıb və mehriban şəhərdir. Yarım milyondan az əhalisi olan bu kiçik şəhərin zəngin və bənzərsiz tarixi var.

TƏRANƏ MƏHƏRRƏMOVA
taranamaharramova@kaspi.az

Sarayevo "Balkanların Qüdsü" adlandırılır. Milyaska çayı şəhəri iki hissəyə bölür: bu şəhər Qərblə Şərqlə görüşdüğü yerdədir. Şəhərin əsası türklər tərəfindən qoyulub, 17-ci əsrə qədər Osmanlının əyaləti olub. "Saray şəhər" - (Saraybosna) adlanması da buradan qaynaqlanır. Bosniyalılar 15-ci əsrdə islamı qəbul ediblər. Hazırda da əhəlinin çox hissəsini müsəlmanlar təşkil edir. Müsəlman məscidlərinin azanı katolik və pravoslav kilsələrinin zənglərinə qarışır. Ən böyük məscidləri Osmanlı dövründə tikilib. 16-cı əsrə aid Qazi Xosrevbəy məscidi Sarayevoda Osmanlı dövrünün ən əhəmiyyətli abidəsi hesab olunur. 19-cu əsrdə Avstriya-Macaristan imperiyası tərəfindən işğal ediləndən sonra şəhərdə bu gün də rast gəlinən Avropa memarlığı və üslubu görünməyə başlayıb. Məhz bu dövrdə Avropada ilk elektrik tramvay burada işə salınıb.

OSMANLI MEMARLIĞININ GÖZƏL NÜMUNƏSİ

Sarayevo səs-küylü, rəngarəng, müasirliyə can atan, ənənəni qoruyan şəhərdir. Yarım milyondan az əhalisi olan bu kiçik şəhərin

zəngin və bənzərsiz tarixi var. Küçələrində qırmızı kirəmitli damları olan ənənəvi Bosniya evləri sıralanıb. Şəhər minarələri hər yerdən görünür. Alp dağlarının qışın soyuğundan bozaran yamacları arxa planda əzəmətlə dayanır. Şəhər üç xalqın tarixi ilə sıx bağlıdır: pravoslav serblər, katolik xorvatlar və islamı qəbul edən bosniyalılar. Mədəni və dini fərqliliklərə baxmayaraq, onların hamısı nəsillər boyu yan-yanı yaşayaraq, öz unikal irsini şəhərin görkəminə daşıyıb.

FÜSUNKAR BAŞÇARŞI

Sarayevo indi tamamilə yenidən qurulur. Paytaxta qədəm qoyan turistlər gəzintiyə Sarayevonun tarixi mərkəzindən - Başçarşıdan başlayırlar. Başçarşı 16-cı əsrdən bəri mövcud olan böyük bir şərq bazarıdır. Bura əsasən toxuculuq, zərgərlik, mis məmulatları satılan yerlər, şərq üslubunda xudmani kafelərlə əhatə olunub. Şəhər dükanları, bazarları və zərif məscidləri ilə İstanbulu xatırladır. Köhnə şəhərin küçələrində Avropanın və Yaxın Şərqlərin hissələri heyrətamiz bir şəkildə bir-birinə qarışır.

Dünyanın heç bir yerində bir ərazidə bu qədər çox sayda kafedral, kilsə, məscid və hətta sinaqoq tapa bilməzsiniz.

Sarayevonun tarixi mərkəzi YUNESKO-nun ilkin mədəni irs siyahısına daxil edilib.

MÜHARİBƏLƏRİN ACI HEKAYƏSİ

Şəhəri gəzdikcə binaların divarlarında hərbi əməliyyatların izlərini, yolların təmirsizliyini müşahidə edərsən. Novo Sarayevonun qərb ətrafı, güllə və mərmiylə dolu tərk edilmiş evləri ilə Balkan münaqişəsinin kədərli bir xatırlatmasıdır.

Sarayevo həm də körpülər şəhəridir. Milyaska çayı üzərindəki körpülərin hər birinin öz tarixi var. Birinci Dünya müharibəsinin başlamasına səbəb olan, Avstriya-Macaristan vəliəhdi Frans Ferdinandın və arvadının öldürüldüyü "Latın körpüsü", 1993-cü ildə vətəndaş müharibəsi zamanı şəhərdən qaçmağa cəhd edən bosniyalı gənc cütlüyün öldürüldüyü "Romeo və Cülyetta" körpüsü, dinc nümayiş zamanı güllələnən müsəlman Saida və xristian Olqa körpüsü... Şəhərdə Bosniya və Herseqovinanın keşməkeşli, müharibələrlə dolu tarixini əks etdirən muzeylər də çoxdur.

Bosniyalılar üçün sevimli tarixlərdən biri də 1984-cü ildə Sarayevoda (o zaman Yuqoslaviya) Qış Olimpiya Oyunlarının keçirildiyi tarixdir. Bu tarixi əbədləşdirən simvol da şəhəri bəzəyir.

ƏN ÇİRKLI ŞƏHƏRLƏR SİYAHISINDA

Sarayevoda qışda istilik üçün kömürdən və odundan istifadə edirlər. Yol boyunca evlərin həyətlərində səliqə ilə yığılan odunları və damlardan qalxan tüstüləri görmək olur. Alp dağlarının ətəyində qırılmış ağaclar da gözdən yayınmır. Hətta 2023-cü ildə Sarayevo kömürlə işləyən elektrik stansiyalarının istifadəsi ilə bağlı dünyanın ən çirkləşən şəhərləri siyahısına daxil edilib. Paytaxtın vaxtaşırı dumanla örtülməsi sakinləri narahat edir. Mütəxəssislər Balkanlarda havanın çirklənməsinə qismən kömürlə işləyən elektrik stansiyaları və köhnə avtomobillərin səbəb olduğunu bildirirlər. Sarayevo hakimiyyəti 2035-ci ilə qədər şəhəri karbondan təmizləyəcəyinə söz verib. Amma hələ də insanlar evlərini qızdırmaq üçün daha ucuz bərk yanacaqdan istifadə etməyə davam edirlər və köhnə avtomobillərini dəyişə bilmirlər.

Serblərlə müharibədən sonra ölkə dirçəlməyə çalışır. "Burada iş yerləri tapmaq çətinidir", - deyərək Bosniyada doğulan türklərdən biri söhbətində bildirdi: "Əmək haqqı 500 avrodur. Bosniyalılar tənəbdirlər. Saatlarla kafelərdə oturmağı xoşlayırlar. Başqa ölkələrə miqrant kimi gedəndə isə işləyirlər".

HƏM MƏSAFƏ YAXINDIR, HƏM DƏ VIZA YOXdur

Bosniya və Herseqovina - vizasız səyahət üçün maraqlı ölkədir. Paytaxt Sarayevo gözəl təbiətli, tarixi, eyni zamanda ucuzdur. Bu baxımdan, Bosniya və Herseqovinaya turistlər çox səfər edirlər. Xüsusən yay aylarında, havalər qızanda turizm dövrü açılır. Sarayevo türklərin sevimli yeridir. "Həm məsafə baxımından, həm də viza tələbi olmadığından bu ölkəyə gəlirik", - deyərək təyyarədə yanaşı oturduğum türk tələbə bildirdi. Ölkədə hazırda da xeyli türk yaşayır. Hər addımda şirin türk ləhcəsini eşitməyin də ayrıca bir zövqü var. Azərbaycanlı turistlər də səyahət üçün Balkanların bu tarixi şəhərinə səyahətə üstünlük verirlər. Sarayevo 1972-ci ildən Bakı ilə qardaşlaşmış şəhərdir.

Sarayevonun özünəxas dadlı mətbəxi də var. Demək olar ki, hər gündə siz Balkanlarda ən məşhur küçə yeməklərini, müxtəlif içliklərlə doldurulmuş isti piroqları tapa bilərsiniz.

İctimai nəqliyyat Sarayevoda mükəmməl qurulub. Avtobus, trolleybus və ya qədim tramvayla rahat hərəkət etmək mümkündür.

